

Eveliina Heinäluoma sd m.fl.

Interpellation om regeringens ytterligare nedskärningar i vård och utbildning

Till riksdagen

Regeringen har drastiskt skurit ned på välfärdssamhällets kärntjänster, såsom social- och hälsovården. Också utbildningen har varit föremål för stora nedskärningar, trots att den skulle skyddas särskilt.

Regeringen har skrotat tillgången till vård, försvagat äldreomsorgen, höjt klientavgifterna och minskat på sjukhusens jourer samt höjt läkemedelspriserna. Den viktiga närservicen och basservicen har försvagats och tillgången till tjänster har försämrats. Finländarnas förtroende för hälso- och sjukvården har minskat till följd av regeringens åtgärder.

För ett år sedan fattade regeringen beslut om nya nedskärningar: Kostnaderna för social- och hälsovårdstjänster ska sänkas med 170 miljoner euro, varav 100 miljoner euro genom begränsning av socialvårdstjänsterna och 70 miljoner euro genom nedskärningar i tjänsteutbudet inom den specialiserade sjukvården. Dessutom beslutade man att rikta en ny nedskärning på 75 miljoner euro till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde, dvs. utbildning, kultur, ungdom och motion och idrott. Än så länge vet ingen hur dessa nedskärningar kommer att göras. Regeringen har mörkat denna information för finländarna.

Statsminister Orpo lovade att de nya nedskärningarna skulle offentliggöras ”i god tid” före valet. Det löftet gavs inför riksdagen under frågestunden den 27 februari. Det är för sent att stiga tidigt upp – Orpo har svikit sitt löfte.

Valinstitutionen är en hörnsten i demokratin. För demokratin är det också nödvändigt att väljarna kan utgå från bästa möjliga kunskap och solida överväganden och att kandidaterna är medvetna om vilka uppgifter de har framför sig. Det innebär också en skyldighet för makthavarna att vara öppna och ärliga.

Det är bara en vecka kvar till början av förhandsröstningen i kommunal- och välfärdsområdesvalet. Valreklamen har mött oss i gatubilden i flera veckor. Valkompasserna har publicerats. Valdebatterna är i full gång i medierna. Valpaneler anordnas runt om i Finland. Väljarna frågar ut kandidaterna och gör sina val – men utan information om var regeringen kommer att göra ytterligare nedskärningar inom social- och hälsovårdstjänsterna och undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde.

Interpellation IP 2/2025 rd

De nya nedskärningarna slår direkt mot de tjänster människorna behöver och ofta uttryckligen mot de personer som har det sämst ställt. Det här understryker riksdagens rätt att få information. Riksdagen är skyldig att se till att varje finländares grundlagsfästa rätt till jämlika social- och hälsovårdstjänster tillgodoses.

Regeringen skär än en gång ned på välfärdssamhällets kärntjänster

Regeringens nedskärningar av välfärden försvagar ställningen för dem som redan är de svagaste i samhället. Under hela regeringens mandatperiod har personer med funktionsnedsättning, sjuka, låginkomsttagare och äldre tvingats bära bördan för balanseringsåtgärderna. Beskattningen av medelinkomsttagarna har stigit till rekordsiffror.

Nu vägrar regeringen berätta för finländarna hur den tänker skära ned social- och hälsovårdstjänsterna med ytterligare 170 miljoner euro.

Kommer regeringen alltså att minska antalet vårdplatser för äldre, trots att tusentals människor står i kö? Många närståendevårdare är i det närmaste utmattade redan nu – tänker regeringen sätta åt dem ännu hårdare genom att skära ned på närståendevården? Siktas regeringen på att hemvårdstjänster i fortsättningen ska fås endast på distans? Tänker regeringen lägga ned arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte nästan helt och hållet? Vill regeringen ta hjälpmedlen från personer med funktionsnedsättning eller avgiftsbelägga dem? Och tänker regeringen fortsätta centraliseringen av jourerna och nedläggningen av sjukhus?

Samtidigt som regeringen skär ned i de offentliga social- och hälsovårdstjänsterna har den sänkt finansieringen av organisationerna inom social- och hälsovården med 80 miljoner euro. Under de kommande åren kommer regeringen att göra ytterligare nedskärningar på 50 miljoner euro, men vägrar berätta hur nedskärningarna riktas. Organisationerna erbjuder stöd med låg tröskel, förebygger utslagning och kompletterar de offentliga tjänsterna. Nedskärningarna i organisationerna äventyrar det stöd som människorna behöver för att klara av vardagen och kriserna.

Och var kommer den ytterligare nedskärningen på 75 miljoner euro inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde att slå till? Kanske inom utbildningen eller kulturen – som redan varit föremål för stora nedskärningar?

Tänker regeringen skära ned också i den grundläggande utbildningen i en situation där det behövs ett fungerande stöd för lärande och inlärningsresultaten borde höjas? Och tänker regeringen skära ned ytterligare i yrkesutbildningen efter den tidigare jättelika nedskärningen på 120 miljoner euro? Eller planerar regeringen genom nedskärningarna att skrota målet att höja finländarnas utbildningsnivå? Och tänker regeringen skära ned på kulturen ytterligare i ett läge där finländska kulturaktörer redan är hårt pressade genom den tidigare nedskärningen på 20 miljoner euro och höjningen av mervärdesskatten? Inför riksdagen uteslöt utbildningsministern inte någon av dessa nedskärningar.

Slutsatsen är klar. Regeringen gör nya stora nedskärningar i välfärdssamhällets kärntjänster, men känner rädsla inför valet och mörkar därför detaljerna för alla finländare.

Interpellation IP 2/2025 rd

Det hör till det finländska lynnet att inte lova något man inte kan hålla. Det är ett gott råd till regeringen, som kämpar för att behålla ett sista uns av trovärdighet. Nu är det hög tid att klargöra för finländarna var nedskärningarna i välfärden kommer att slå.

Med hänvisning till 43 § i Finlands grundlag framställer vi följande interpellation till den minister som saken gäller:

Tänker regeringen före kommunal- och välfärdsområdesvalet berätta hur den kommer att rikta de ytterligare nedskärningar i social- och hälsovårdstjänsterna som den beslutat om,

tänker regeringen göra samma i fråga om nedskärningarna i utbildningen,

varför mörkar regeringen fortfarande dessa nedskärningar för finländarna, trots att den har berett dem i nästan ett år,

har det vid social- och hälsovårdsministeriet, som leds av minister Kaisa Juuso, beretts nedskärningar som gäller barnskydd, äldreomsorg, närståendevård, arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning eller hemvårdstjänster,

har regeringen eller dess tjänstemannakår berett nedskärningar i den specialiserade sjukvården i syfte att centralisera tjänsterna,

tänker regeringen publicera allt material som hänför sig till beredningen av de ytterligare nedskärningarna eller kommer också materialet att mörkas,

vilka jourer eller andra funktioner vid sjukhusen tänker regeringen gallra ut och tänker regeringen ytterligare minska vårdardimensioneringen, ytterligare förlänga tidsfristerna för att få vård eller under denna valperiod ändra den redan antagna lagen om funktionshinderservice,

har regeringen med tanke på halvtidsöversynen bedömt hur de kommande nedskärningarna kommer att slå mot äldre, personer med funktionsnedsättning, familjer som är klienter inom barnskyddet och andra personer som behöver mycket social- och hälsovårdstjänster och som under denna regeringsperiod redan har utsatts för ett flertal andra nedskärningar i tjänster och förmåner som de behöver,

kommer regeringen att lämna en proposition till riksdagen med förslag till en totalreform av lagen om närståendevård, vilket enligt regeringsprogrammet skulle göras före halvtidsöversynen, eller kommer regeringen att göra nedskärningar också i närståendevården och i tjänsterna för närståendevårdare,

har regeringen bedömt hur de tidigare och kommande nedskärningarna i social- och hälsovårdstjänsterna påverkar människornas förtroende för social- och hälsovården,

Interpellation IP 2/2025 rd

tänker regeringen minska de fysiska besöken inom hemvården för äldre genom en omläggning till distansbesök,

tänker regeringen göra nedskärningar som slår mot de allra svagaste, det vill säga äldre personer med funktionsnedsättning,

tänker regeringen göra ytterligare nedskärningar i barnskyddet i ett läge där servicebehovet bara ökar och arbetstagarna redan nu är utmattade,

hur tänker regeringen rikta de aviserade nedskärningarna på 50 miljoner euro för understöd till social- och hälsovårdsorganisationerna och har regeringen för avsikt att göra ytterligare nedskärningar,

har regeringen bedömt vilka konsekvenser nedskärningarna har för organisationernas verksamhetsbetingelser och förutsättningar att producera tjänster som är viktiga för människorna,

har regeringen för avsikt att vid halvtidsöversynen efter kommunal- och välfärdsområdesvalet göra ytterligare nedskärningar i social- och hälsovårdstjänsterna eller förmånerna,

hur tänker regeringen rikta nedskärningen på 75 miljoner euro inom undervisnings- och kulturministeriet,

tänker regeringen skära ned på utbildningen, kulturen, ungdomsarbetet eller motionen och idrotten,

varför har regeringen inte meddelat att den utesluter den grundläggande utbildningen från dessa ytterligare nedskärningar i utbildningen,

om den inte utesluts, vad tänker ni då skära ned på i den grundläggande utbildningen,

varför har regeringen inte meddelat att den utesluter yrkesutbildningen från dessa ytterligare nedskärningar i utbildningen,

om den inte utesluts, vad tänker ni då skära ned på i yrkesutbildningen utöver den tidigare nedskärningen på 120 miljoner euro,

till vilken utbildningsnivå tänker regeringen rikta nedskärningarna och på vilka grunder och

anser regeringen verkligen att man kan skära ned på utbildningen ytterligare utan att äventyra regeringens egna mål att höja utbildningsnivån och jämlikheten i utbildningen?

Interpellation IP 2/2025 rd

Helsingfors 26.3.2025

Eveliina Heinäluoma sd
Saku Nikkanen sd
Timo Suhonen sd
Johanna Ojala-Niemelä sd
Seppo Eskelinen sd
Tuula Väättäinen sd
Joona Räsänen sd
Aki Lindén sd
Eemeli Peltonen sd
Lotta Hamari sd
Juha Viitala sd
Riitta Mäkinen sd
Johan Kvarnström sd
Niina Malm sd
Suna Kymäläinen sd
Paula Werning sd
Antti Lindtman sd
Lauri Lyly sd
Timo Harakka sd
Ilmari Nurminen sd
Pia Hiltunen sd
Nasima Razmyar sd
Piritta Rantanen sd
Krista Kiuru sd
Kim Berg sd
Tytti Tuppurainen sd
Ville Skinnari sd
Helena Marttila sd
Miapetra Kumpula-Natri sd
Anna-Kristiina Mikkonen sd
Harry Harkimo liik
Petri Honkonen cent
Hannu Hoskonen cent
Antti Kaikkonen cent
Eeva Kalli cent
Anne Kalmari cent
Hilkka Kemppi cent
Tuomas Kettunen cent
Hanna Kosonen cent
Antti Kurvinen cent
Mika Lintilä cent
Markus Lohi cent
Hanna-Leena Mattila cent
Timo Mehtälä cent

Interpellation IP 2/2025 rd

Olga Oinas-Panuma cent
Jouni Ovaska cent
Mika Riipi cent
Hanna Räsänen cent
Mikko Savola cent
Markku Siponen cent
Eerikki Viljanen cent
Alviina Alametsä gröna
Fatim Diarra gröna
Tiina Elo gröna
Bella Forsgrén gröna
Pekka Haavisto gröna
Atte Harjanne gröna
Hanna Holopainen gröna
Inka Hopsu gröna
Saara Hyrkkö gröna
Krista Mikkonen gröna
Jenni Pitko gröna
Oras Tynkkynen gröna
Sofia Virta gröna
Timo Furuholm vänst
Veronika Honkasalo vänst
Jessi Jokelainen vas
Anna Kontula vänst
Minja Koskela vänst
Pia Lohikoski vänst
Laura Meriluoto vänst
Aino-Kaisa Pekonen vänst
Johannes Yrttiaho vänst
Johannes Koskinen sd
Eeva-Johanna Eloranta sd
Pia Viitanen sd